

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Institucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Notatka z warsztatów pt. „Lepsze wdrażanie polityki wobec obszarów wiejskich: aspekty regionalne”

(Improving rural policy delivery: the regional dimension)

Rzym, 13 luty 2018 r.

Warsztaty zostały zorganizowane przez Punkt Kontaktowy Europejskiej Sieci na rzecz Obszarów Wiejskich (PK ENRD) we współpracy z Włoską Siecią Obszarów Wiejskich (Rete Rurale Nazionale 2014-2020).

W warsztatach uczestniczyło ponad 60 przedstawicieli krajowych sieci obszarów wiejskich oraz instytucji zarządzających z dziesięciu państw członkowskich UE, jak również Komisji Europejskiej oraz PK ENRD. Z Polski uczestniczył Paweł Krzeczunowicz, przedstawiciel jednostki centralnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW).

Warsztaty pt. „Lepsze wdrażanie polityki wobec obszarów wiejskich: aspekty regionalne” były kolejnym spotkaniem dotyczącym praktycznych aspektów docierania przez sieci rozwoju obszarów wiejskich do lokalnych działaczy zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich jak i rozpowszechniania przykładów dobrych praktyk. Kluczowym zagadnieniem tego spotkania była kwestia sieciowania i koordynacji działań, w szczególności w przypadku państw, gdzie wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) jest silnie zregionalizowane.

Z punktu widzenia planowania wdrażania wsparcia na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na przyszłość, regionalne wdrażanie i kontakt z lokalnymi interesariuszami stanowią istotne zagadnienie. Poszukiwane są dobre praktyki i przykłady, jak najlepiej wdrażać politykę rozwoju obszarów wiejskich na poziomie regionalnym.

Dokument roboczy PK ENRD

Podstawą dyskusji był dokument roboczy przygotowany przez PK ENRD, w którym omówiony są przykłady działania krajowych sieci, gdzie występuje mniej lub bardziej silna struktura regionalna (czy to ze względu na istnienie regionalnych programów rozwoju obszarów wiejskich, czy też federalnej struktury administracyjnej kraju):

- Francja (18 regionów – w momencie uchwalenia PROW, 27 regionów; 28 PROW; 19 KSOW – wcześniej 28 KSOW) – francuska sieć zmagają się ze skutkami znaczących zmian w strukturze administracyjnej kraju,
- Hiszpania (17 regionów; 18 PROW; 1 KSOW) – hiszpańska sieć stanowi wyjątek wśród państw o strukturze federalnej, ponieważ nie jest ona odzwierciedlona w sieci,
- Niemcy (16 regionów; 14 PROW; 8 KSOW) – kompetencje dotyczące rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich znajdują się na poziomie krajów związkowych (*länder*), federalne

ministerstwo rolnictwo mozolnie musiało sobie wypracować kontakty robocze wśród regionalnych decydentów;

- Włochy (20 regionów; 23 PROW; 21 KSOW) – nowością w okresie 2014-2020 jest utworzenie – dodatkowo do istniejących i całkowicie autonomicznych sieci w regionach – trzech sieci regionalnych (północnej, środkowej i południowej) jako próba skoordynowania działań.

Zagadnieniem omawianym na spotkaniu był wpływ modelu programowania (jeden PROW / wiele regionalnych PROW) oraz poziomu autonomii / regionalizacji sieci KSOW. W kwestii tej Polska stanowi wyjątek:, przy decentralizacji KSOW obowiązuje jeden PROW.

Warsztaty składały się z prezentacji dokumentu roboczego, dyskusji przedstawicieli w/w państw oraz czterech równoległych sesji warsztatowych, które dotyczyły:

- działania Współpraca,
- uproszczeń we wdrażaniu PROW i sieci,
- podejścia LEADER oraz
- podziału zadań sieci pomiędzy koordynacją a sieciowaniem.

Prezentacje ze spotkania dostępne są na stronie https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/enrd-workshop-improving-regional-rdp-delivery_en.

Prezentacja PK ENRD

Podczas warsztatów przedstawiciele PK ENRD **Veronika Korčeková** oraz **Flavio Conti** przedstawili wstępne wnioski z analizy różnego podejścia wśród państw członkowskich jeżeli chodzi o współdziałanie struktury administracyjnej państwa członkowskiego, liczby PROW oraz regionalizacji czy centralizacji sieci KSOW. Dokument roboczy bazuje na wcześniejszych analizach, z których wynika, że:

- KSOW-y wspierają tworzenie współpracy pomiędzy różnymi rodzajami instytucji i organizacji na poziomie lokalnym;
- regionalna struktura KSOW pozwala na lepsze dostosowanie wsparcia do instytucjonalnych i społecznych wezwań;
- dostęp do lokalnych interesariuszy jest najlepiej realizowany przez bezpośredni kontakt.

Badanie przeprowadzone przez PK ENRD pozwala na wniosek, że liczba KSOW / stopień jej regionalizacji nie jest związany z liczbą PROW. Organizacja sieci raczej ma związek z kontekstem historycznym państwa członkowskiego, organizacją administracyjną państwa / regionów, jak i strukturą zarządzania innymi programami unijnymi. Z drugiej strony, im bardziej sieć jest skomplikowana, tym bardziej złożony jest kontakt z lokalnymi interesariuszami.

W dokumencie jak i podczas warsztatów przedstawiono kilka przykładów dobrych praktyk:

- działanie wspólnego dla wszystkich regionów Hiszpanii portalu, na którym znajduje się forum m.in. interaktywne i system na składanie wniosków on-line;
- utworzenie sieci mentorów dla osób pracujących w LGD przy programie LEADER w Niemczech, aby poradzić sobie ze znaczącymi zmianami kadrowymi i utratą pamięci instytucjonalnej wśród LGD;
- wdrożenie w części regionów Włoch (we współpracy ze Stowarzyszeniem Banków) strony internetowej, pozwalająca na składanie biznesplanów w ramach projektów inwestycyjnych;

- finansowanie projektów w ramach działania ‘Wspólna mobilizacja na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (MCDR)’ mających na celu jak najlepsze połączenie różnych interesariuszy we wdrażanie projektów na obszarach wiejskich we Francji.

Przykłady opisane w dokumencie roboczym wskazują na fakt, że lepsze wdrażanie polityki rozwoju obszarów wiejskich wymaga budowy powiązań pomiędzy regionalnymi i/lub lokalnymi interesariuszami; wymiany doświadczeń i informacji; oraz instytucji wspierającej.

W związku z bardzo różną strukturą administracyjną każdej z sieci, KSOW danego państwa kładzie nacisk na różne zadania:

- we Włoszech brakuje formalnego mechanizmu koordynującego 20 regionów, nacisk jest zatem kładziony zarówno na kontakty osobiste pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za poszczególne sieci oraz lokalnych działaczy, jak i na przekazywanie informacji z i do poziomu europejskiego;
- we Francji część pracy jest wykonywana przez wybieranie i wspieranie projektów mających na celu sieciowanie, istnieje poza tym także dział (obserwatorium) zbierające dane i prowadzone są serie konferencji tematycznych;
- struktura federalna Niemiec i silna decentralizacja zadań nie pozwala instytucji koordynującej na działania wykraczające poza sieciowanie i utrzymywanie dobrych kontaktów roboczych z osobami odpowiedzialnymi na poziomie krajów związkowych;
- w Hiszpanii nacisk jest kładziony na wymianę informacji i zapewnienie portalu, który ma służyć jako miejsce, do którego wszystkie osoby zainteresowane rozwojem obszarów wiejskich się kierują;
- walijski KSOW działa całkowicie niezależnie od KSOW dla pozostałych trzech regionów Wielkiej Brytanii, niemniej jednak te KSOW-y często się spotykają celem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk;
- w Polsce realizacja celów KSOW polega przede wszystkim na finansowaniu i rozpowszechnianiu efektów projektów, działania związane z utrzymywaniem portalu KSOW, jak i wsparcia dla grupy roboczej KSOW i jej grup tematycznych.

Niektórzy przedstawiciele państw członkowskich zwrócili również uwagę na fakt prób Komisji Europejskiej reprezentowania różnego stanowiska wobec poszczególnych regionów jednego państwa członkowskiego podczas rozmów i negocjacji. Istotna jest zatem rola przedstawicieli centralnej jednostki KSOW przy ‘ochronie’ regionów przed nierównym traktowaniem.

Analiza sześciu państw członkowskich pozwala na podział na państwa, gdzie KSOW pełni przede wszystkim funkcję koordynującą – tak jest we Francji, Hiszpanii i Włoszech. Państwa te charakteryzują się istnieniem silnych organizacji zrzeszających m.in. rolników. Zagrożeniem w tym przypadku jest brak dostępu sieci do lokalnych działaczy. Z drugiej strony w Niemczech, Polsce oraz na Słowacji instytucje zrzeszające m.in. rolników są stosunkowo słabe i rola KSOW koncentruje się na sieciowaniu i dotarciu do lokalnych interesariuszy. Tutaj zagrożeniem jest brak spójności podejścia i duplikowanie działań.

Konkluzją PK ENRD jest wskazanie na potrzebę odpowiedniego zrównoważenia działań koordynacyjnych i sieciujących w danym państwie członkowskim. Taka dobra równowaga będzie inna w zależności od państwa – nie tylko z punktu widzenia organizacji kraju (Niemcy, Włochy itp.), ale także w zależności od tego, czy są lub nie ma silnych niezależnych sieci interesów (np. Rumunia), ponieważ tam jest większa potrzeba sieciowania tak, aby lokalne głosy w ogóle stały się słyszalne.

Równoległe warsztaty tematyczne

W ramach spotkania uczestnicy mogli wybrać spośród czterech równoległych warsztatów tematycznych dotyczących równowagi działań KSOW pomiędzy koordynacją a sieciowaniem; działaniem Współpraca; podejściem LEADER; jak i uproszczeniem procedur.

- *koordynacja a sieciowanie* – sieć powinna rzeczywiście zajmować się sieciowaniem, a nie innymi czynnościami (np. wybór i obsługa projektów, wdrażanie polityki rozwoju obszarów wiejskich lub koordynacji wewnątrz administracji, czy to IZ, czy Agencji Płatniczej). Sieciowanie wymaga udziału najróżniejszych interesariuszy na wszystkich poziomach: regionu, kraju i Unii. Polegać musi ono na dwustronnym przepływie wiedzy i informacji. Uznano, że KSOW ma większy wpływ, jeżeli się znajduje wewnątrz systemu instytucjonalnego, ale zwrócono uwagę na ryzyko, kiedy IZ dla własnych celów monopolizuje KSOW;
- *działanie Współpraca* – dyskusja dotyczyła przede wszystkim grup operacyjnych – z jednej strony pozytywnie oceniono tendencję, że pomimo pierwotnego koncentrowania się grup na wąskim temacie, z czasem grupy rozwijają skrzydła; widać także pozytywny wpływ łączenia wysiłków KSOW i SIR, co ma miejsce w mniejszych państwach członkowskich; martwi natomiast wyraźne opóźnienie w tworzeniu grup operacyjnych w Europie Środkowej;
- *LEADER* – omawiano ewentualną rolę dla KSOW w łączeniu projektów poszczególnych LGD, ale także wspomniano okres, kiedy wdrażanie LEADER-a było łatwiejsze – czy to jako odrębna inicjatywa wspólnotowa, czy też jako część programów regionalnych. Zwrócono uwagę na to, że włączenie LEADER-a w EFFROW ma i prawdopodobnie oznaczać będzie większe środki finansowe;
- *uproszczenie procedur* – wskazano w dyskusji na różne utrudnienia, związane m.in. z możliwościami administracyjnymi na różnych szczeblach administracji, na znaczny czas potrzebny dla wdrożenia innowacyjnych rozwiązań, na fakt, że Agencje Płatnicze często żyją we własnym świecie. Sieci KSOW winne lepiej odpowiadać na potrzeby IZ i stanowić lepsze / nieformalne forum dla włączenia lokalnych interesariuszy. Sieci powinny stać się centrami szkoleniowymi i informującymi centrum w niektórych tematach, w tym na temat przygotowania na zmiany po 2020.

Notatkę sporządził Paweł Krzczunowicz, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział Warszawa, jednostka centralna KSOW – 26 luty 2018

Udział pana Pawła Krzczunowicz w warsztatach finansowany był ze środków Jednostki Centralnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

